

องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก

พื้นที่เป็นตัวตั้ง

ผลการดำเนินงาน ประจำปี 2566

๒๒ ปี **พอช.**
มุ่งสร้างชุมชนเข้มแข็ง
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

พ.อ.ช.
มุ่งสร้างชุมชนเข้มแข็ง
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้ง ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น”

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน)

Community Organizations Development Institute (public organization)

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พ.อ.ช. จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้ง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ซึ่งประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2543 โดยการรวมสองหน่วยงาน คือ สำนักงานกองทุนพัฒนาชนบท และ สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง พ.อ.ช. เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2543

องค์การมหาชน เป็นหน่วยงานของรัฐรูปแบบพิเศษ ที่ออกแบบมาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 การจัดตั้งองค์การมหาชนแต่ละองค์กร รัฐบาลจะตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีกระทรวงนั้นๆ มีคณะกรรมการเป็นกลไกการบริหารที่กำกับเชิงนโยบายและทิศทางขององค์กร โดยมีผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร

วัตถุประสงค์

- 1 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัย การพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกชุมชนเมืองและชนบท โดยยึดหลักการพัฒนาแบบองค์รวมหรือบูรณาการ บนหลักการพัฒนาที่สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมเป็นแนวทางสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม
- 2 สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน
- 3 สนับสนุนและให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนการประสานสนับสนุน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือดังกล่าวจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความร่วมมือขององค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน ในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

วิสัยทัศน์

2579 ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย

หลักคิดสำคัญ

องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก และพื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2566 – 2570

วิสัยทัศน์	วิสัยทัศน์ระยะ 20 ปี (พ.ศ 2560 – 2579) “ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเต็มพื้นที่ประเทศไทย”		วิสัยทัศน์ระยะ 5 ปี (พ.ศ 2566 – 2570) “2579 ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสู่การจัดการตนเอง”	
พันธกิจ	สนับสนุนและให้การช่วยเหลือแก่ องค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเพิ่มรายได้ การพัฒนาที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของ สมาชิกในชุมชน ทั้งในเมืองและชนบท	สนับสนุนและให้การช่วยเหลือ ทางการเงินแก่องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน	สนับสนุนและให้การช่วยเหลือ เพื่อการพัฒนาองค์กรชุมชนและ เครือข่ายองค์กรชุมชน ตลอดจนประสานงานการสนับสนุน และการให้การช่วยเหลือดังกล่าว จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน	ส่งเสริมและสนับสนุนและ สร้างความร่วมมือองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด และระดับประเทศ
ประเด็น การพัฒนา	องค์กรชุมชนเป็นแกนหลัก พื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น			
เป้าหมาย	การพัฒนาโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น มีระบบที่พัฒนาไปสู่การจัดการตนเอง	การสานพลังความสัมพันธ์ ของชุมชนท้องถิ่นและ ภาคเครือข่ายพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและนโยบาย	การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้มีนำ คน และชาวบ้านองค์กรชุมชน	การพัฒนาระบบ บริหารจัดการองค์กร ชุมชนในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
แนวทางการพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองบนพื้นฐานชุมชนท้องถิ่นได้อย่างสมดุล 2. ชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม และให้การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ชุมชนเข้มแข็ง 2. องค์กรชุมชน และเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งในการป้องกัน การทุจริต และประพฤติมิชอบในพื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชนมีศักยภาพ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมยุคใหม่ 2. องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชนสู่การพึ่งพาตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. พอช. เป็นหน่วยงานกลางของ องค์กรชุมชนและประชาสังคมในการ พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน 2. บุคลากรมีสมรรถนะสูง สามารถ ปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงและ พร้อมสู่การบริหารจัดการในยุคดิจิทัล
แนวทางการพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> • สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เชื่อมโยงกับหน่วยงาน/ภาคีพัฒนาในพื้นที่อย่าง บูรณาการ • ยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการสู่พื้นที่บูรณาการ พัฒนาชุมชนท้องถิ่น • พัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่น อย่างบูรณาการ • พัฒนาค่าความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของผู้มี รายได้น้อยในเมืองและชนบท • พัฒนาค่าความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างชุมชน องค์กรชุมชน พอช. และภาคีพัฒนาทบทวนเสริม การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและผลักดันเชิง นโยบายสาธารณะทั้งระดับพื้นที่ และระดับชาติ • พัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมและองค์กร ชุมชนเป็นกลไกในการป้องกันการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาผู้นำ และคนรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพและ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง • เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรชุมชน และชาวบ้านองค์กรชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพขององค์กรชุมชน - สร้างหลักประกันทางสังคมและ ความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชนด้วย สวัสดิการชุมชน - เสริมสร้างและสนับสนุนองค์การการเงิน/ องค์กรผู้ใช้เงินเชื่อมกลุ่มออมทรัพย์/ สหกรณ์ให้มีระบบการบริหารที่ดี 	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาผู้นำ และคนรุ่นใหม่ให้มี คุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง • เสริมสร้างขีดความสามารถของ องค์กรชุมชนและชาวบ้านองค์กรชุมชน (สภาองค์กรชุมชน/สวัสดิการชุมชน/ องค์กรการเงิน/องค์กรผู้ใช้เงิน/เชื่อมกลุ่ม ออมทรัพย์/สหกรณ์)ให้มีระบบการ บริหารที่ดีการบริหารและพัฒนา ศักยภาพบุคลากร

การเชื่อมโยงกับแผน นโยบายระดับชาติและนานาชาติ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไร้ความยากจน (SDG 1 : No poverty) 2. ไร้ความอดอยาก (SDG 2 : Zero hunger) 3. การมีงานทำและการพัฒนาเศรษฐกิจ (SDG 8 : Decent work and economic growth) 4. ลดความเหลื่อมล้ำ (SDG 10 : Reducing inequality) 5. เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน (SDG 11 : Sustainable cities and communities) 6. การพัฒนาแบบทุกภาคส่วนร่วมร่วมกัน (SDG 17 : Partnership for the goals)
ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสและความเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 6 ปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ
แผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม “เสริมสร้างทุนทางสังคม” : ภาควิชาพัฒนาบทบาทในการพัฒนามากขึ้น ประเด็นที่ 16 ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม “มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม” : ระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ประเด็นที่ 21 ต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ “ป้องกันทุจริตและประพฤติมิชอบ” : ประชาชนมี วัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
แผนปฏิรูปประเทศไทย	11 ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต” เป้าหมาย : (1) เครือข่ายภาคประชาชนมีบทบาทเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในท้องที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ (2) ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และมีความซื่อสัตย์สุจริต
แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13	ทฤษฎีที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม ทฤษฎีที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโต้ประชาชน
แผน/นโยบายที่เกี่ยวข้อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กระทรวง พม. 2. แผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานระบบคลองและการพัฒนาชุมชนริมคลองเปรมประชากร (พ.ศ. 2562 – 2570) กระทรวงมหาดไทย 3. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิทัศน์และยั่งยืน 4. นโยบายรัฐบาล การพัฒนาความเข้มแข็งจากฐานราก

แนวทางสำคัญในการสนับสนุนการทำงานขององค์กรชุมชน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน โดยมีหลักการทำงานสำคัญคือ การพัฒนาโดยชุมชน เป็นแกนหลัก (Community-Driven Development) มีแนวทางการทำงานร่วมในทุกโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

- สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทหลัก (Key actors) ในการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้การสนับสนุนและร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานกลาง
- สนับสนุนให้ชาวบ้านชุมชนเจ้าของปัญหา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดและวางแผนการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง (Demand driven) ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ไม่รอแต่การสนับสนุนจากภายนอก หรือรอทำตามแผนของหน่วยงาน (Supply driven)
- สนับสนุนการวางแผนพัฒนา ที่มีพื้นที่เป้าหมายในแต่ละเรื่อง ให้เต็มพื้นที่ทั่วประเทศ (Nationwide development process) ไม่ใช่ดำเนินการเฉพาะพื้นที่นำร่อง โดยชุมชน ประชาสังคม และท้องถิ่น เห็นภาพรวมของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา
- กิจกรรมและโครงการต่างๆ คือ “เครื่องมือ” ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน
- จัดสรรและกระจายงบประมาณให้องค์กรชุมชนบริหารจัดการด้วยตนเอง
- บทบาทของ พอช. มี 2 ระดับ คือ การจัดกระบวนการพัฒนาองค์กรชุมชน (Community organizing) ในรูปแบบต่างๆ โดยใช้โครงการต่างๆ เป็นเครื่องมือ และทำหน้าที่เชื่อมโยง ประสานงาน กับหน่วยงาน และรัฐบาล เพื่อพัฒนา นโยบาย ที่สนับสนุนแผนพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น

นโยบายการพัฒนาองค์กรและขบวนการองค์กรชุมชน

1. การพัฒนาพื้นที่รูปธรรมเชิงคุณภาพในประเด็นงานต่างๆ และพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองทั้งระดับชุมชน ตำบล/เมือง จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาค
 - สนับสนุนการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่รูปธรรมเชิงคุณภาพ
 - สนับสนุนการพัฒนาแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์จังหวัด ครอบคลุมทุกมิติทั้งด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
2. การเชื่อมโยงและพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานราก โดยการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง : สนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและทุนชุมชน ฐานรากบนวิถีเศรษฐกิจพอเพียง
3. การเชื่อมโยงและขับเคลื่อนงานร่วมกับหน่วยงานภาคีพัฒนาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
 - พัฒนากลไกความร่วมมือในระดับพื้นที่และระดับนโยบาย
 - ผนึกพลังเครือข่ายขบวนการองค์กรชุมชนในพื้นที่ เชื่อมโยงกลไกและขบวนการองค์กรชุมชนในทุกระดับ
4. การพัฒนาผู้นำองค์กรชุมชนและขบวนการองค์กรชุมชนเพื่อขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองร่วมกับหน่วยงานภาคี
 - สร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน
 - ยกระดับคุณภาพองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และสภาองค์กรชุมชน เป็นกลไกกลางในการเชื่อมโยง และขับเคลื่อนงานในทุกระดับทุกพื้นที่อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงระหว่างขบวนการองค์กรชุมชนไทยและขบวนการองค์กรชุมชนในประเทศอาเซียน : เป็นการพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นภายในประเทศและระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน
6. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้วยการกระจายอำนาจไปยังภาคและชุมชน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มาสนับสนุนการทำงานในทุกระบบ โดยพัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการองค์กรและการสนับสนุนการพัฒนาขบวนการองค์กรชุมชนให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน
7. การส่งเสริมการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลของ พอช. และขบวนการองค์กรชุมชน : มุ่งเน้นการวางรากฐานการพัฒนาให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว ทั้งในส่วนขององค์กร พอช. และขบวนการองค์กรชุมชนในทุกระดับ

กิจกรรมและโครงการพัฒนาขบวนองค์กรชุมชน

พอช. ดำเนินงานตาม อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบัน ตามกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และตามนโยบายของรัฐบาล ในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้กิจกรรมและโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นภารกิจหลัก ของสถาบัน มีกิจกรรมและโครงการสำคัญ ดังนี้

1. การสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

เพื่อให้คนในชุมชนกำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นร่วมกัน โดยใช้แผนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งรักษาเอกลักษณ์และปรับใช้ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมและเป็นพื้นฐานสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่ความสมดุลและยั่งยืน ตามสภาพปัญหา ความต้องการ บริบทของชุมชน การจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ในชุมชน ปี 2566 เกิดพื้นที่รูปธรรมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสู่การจัดการตนเอง 1,135 ตำบลใน 77 จังหวัด ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน/ภาคีความร่วมมือ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาล ที่สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมตามแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 430 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 37.89 ของพื้นที่รูปธรรม วงเงินรวม 107.95 ล้านบาท และแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชนได้รับการเชื่อมโยงกับแผนของหน่วยงาน จำนวน 705 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 62.11 นอกจากนี้ชุมชน ยังได้รับการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ วิทยากรให้ความรู้ สถานที่ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น

จากการขยายผลการพัฒนาและยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงปี 2561 – 2566 ก่อให้เกิดพื้นที่รูปธรรมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นรวม 4,975 ตำบล ส่งผลให้ (1) ชุมชนมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน (2) แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมของชุมชนได้รับการเชื่อมโยงบรรจุเป็นแผนของหน่วยงานท้องถิ่น/หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดการใช้งบประมาณของชุมชนและหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (3) เกิดการจัดความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมระหว่างชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ เพิ่มขึ้น

2. บูรณาการและสังเคราะห์แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นนโยบายสู่การพัฒนาระดับจังหวัด

ยกระดับคุณภาพแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัดเป็นแผนระยะ 5 ปี โดยบูรณาการแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลสู่แผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด และสามารถเชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัด พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน “การขับเคลื่อนจังหวัดบูรณาการ” โดยคนในพื้นที่เป็นผู้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาทั้งในระดับตำบล และจังหวัด เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของขบวนองค์กรชุมชนให้เกิดทักษะและความสามารถในการพัฒนา สร้างการเรียนรู้ในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงาน ส่งเสริมงานวิชาการและงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา “1 แผนพัฒนา 1 จังหวัด”

ปี 2566 มีการดำเนินการครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัดทั่วประเทศ เกิดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับจังหวัด 77 จังหวัด และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายใน 70 จังหวัด และก่อให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ตามบริบทของพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรมใน 74 จังหวัด ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านสังคม ด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ด้านเศรษฐกิจ

3. การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

เป็นการยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการ เป็นพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเอง โดยมีประเด็นสำคัญที่บ่งชี้ความเข้มแข็งชุมชนใน 4 มิติ ประกอบด้วย (1) คนมีคุณภาพ (2) องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็ง (3) คุณภาพชีวิตคนในชุมชนดีขึ้น (4) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภาคี ท้องถิ่น เกิดพื้นที่ต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง 1,366 ตำบลใน 77 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 117.56 ของเป้าหมาย 1,162 ตำบล โดยเป็นการประเมินตนเองร่วมกัน ของสมาชิกในตำบล ตามกรอบการประเมิน 4 มิติ มีประเด็นการประเมิน 28 ข้อ 100 คะแนน

จากการขยายผลยกระดับพื้นที่ปฏิบัติการเป็นพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็งในการจัดการตนเองในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2564 – 2566) ก่อให้เกิดพื้นที่ต้นแบบสู่ชุมชนเข้มแข็ง รวม 3,313 ตำบล โดยนำเครื่องมือ “ตัวชี้วัดชุมชนเข้มแข็ง” วิเคราะห์คุณภาพและระดับความเข้มแข็งของตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะมิติที่เป็นจุดอ่อนที่ต้องมีการหนุนเสริมและพัฒนาเพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นเครื่องมือติดตาม ความก้าวหน้าการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่โดยชุมชน นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพความเข้มแข็งของชุมชน

4. สวัสดิการชุมชน : สร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของคนในชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน โดยความสมัครใจ ส่วนใหญ่เป็นกองทุนสวัสดิการ ที่มีฐานจากการสมทบเงินของสมาชิกวันละ 1 บาท เริ่มจัดตั้ง ปี 2548 เพื่อนำมาจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไปจนถึงสวัสดิการการศึกษา การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การประกอบอาชีพ การดูแลช่วยเหลือผู้ยากไร้ ฯลฯ หลักการทำงานเพื่อการพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนช่วยเหลือป้องกันในช่วงโควิด-19 ทั้งการผลิตและแจกจ่ายหน้ากากผ้า เจลฆ่าเชื้อ ข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยมีผู้รับสวัสดิการตรงสะสมรวม 5,602,437 ราย เงินจ่ายสวัสดิการรวม 3,981,010,726.04 ล้านบาท ณ ปัจจุบัน (30 กันยายน 2566) มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง 5,935 กองทุน จำนวนสมาชิกกองทุน 6,760,604 ราย และมีเงินกองทุนรวม 20,755,556,074 บาท แบ่งเป็น (1) เงินสมทบจากสมาชิก 14,052,008,978.94 บาท (2) เงิน สมทบจากรัฐบาล ผ่าน พอช. 3,456,108,210.24 บาท (3) เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1,487,151,589.11 บาท และ (4) เงินสมทบจากแหล่งอื่นๆ เช่น ภาคเอกชน เงินบริจาค ฯลฯ 1,760,287,298.67 บาท โดยคณะกรรมการสวัสดิการชุมชน พิจารณารับรองมาตรฐานกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 1,005 กองทุน

5. สภาองค์กรชุมชน : เวทีกลางสร้างชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจัดการตนเอง

ดำเนินการตาม พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยกลุ่มองค์กรชุมชนที่สนใจจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนระดับ ตำบล/เมืองขึ้นมา ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายสาธารณะในระดับต่างๆ เชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งองค์กรชุมชน พัฒนาสิ่งแวดล้อม ศิลปะวัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ตั้งแต่ปี 2551 - 2566 จำนวน 7,785 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 99.48 ของจำนวน อปท. ทั่วประเทศ (7,825 แห่ง) มีสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิรวม 254,326 คน และมีกลุ่มหรือองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชนที่จัดแจ้ง จำนวนรวมทั้งสิ้น 156,497 องค์กร ครอบคลุมพื้นที่ 77 จังหวัด และมีการพัฒนาคุณภาพและเสริมสร้างศักยภาพสภาองค์กรชุมชน ให้เป็นกลไกกลางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ในพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ.2551 ในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจ เกิดการพัฒนาคุณภาพสภาองค์กรชุมชน 1,162 ตำบล ใน 77 จังหวัด ส่งผลให้ ชุมชนเกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน อันเป็นประชาธิปไตยชุมชนจากฐานราก

6. การพัฒนาขีดความสามารถของผู้นำและคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกระบวนการพัฒนา

เกิดการพัฒนาศูนย์ผู้นำและคนในชุมชนขององค์กรชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาขบวนการขององค์กรชุมชน จำนวน 5,327 คน ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 5 ภาค โดยมีการจัดทำทำเนียบผู้นำขบวนการขององค์กรชุมชนที่ได้รับการพัฒนาในระบบโปรแกรมระบบบูรณาการ พื้นที่ปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (codi areainterop) เพื่อเป็นฐานข้อมูล มีผู้นำที่ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) การบริหารจัดการที่ดี 531 คน ก่อให้เกิดคณะทำงานเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กร ชุมชนต่อต้านการทุจริตใน 343 ตำบล เป็นกลไกขับเคลื่อนการป้องกันและต่อต้านการทุจริต และเกิดการบริหารจัดการโครงการที่ได้รับการสนับสนุน งบประมาณถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล (2) ความรู้ด้านงานพัฒนา 3,290 คน โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของภาคประชาชน ส่งผลให้ตำบลมีแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่นใน 1,135 ตำบล สอดคล้องกับปัญหา/ความต้องการและบริบทของพื้นที่ (3) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ “นักสื่อสารชุมชน” 990 คน โดยมีการนำเสนอข่าว บทความ และคลิป เผยแพร่ผ่านช่องทางของ พอช. สุสานสาธารณะ (4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 152 คน ในการใช้งานโปรแกรมบริหารการเงินและบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชน (Social Welfare Fund) ก่อให้เกิดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่มีประสิทธิภาพ (5) ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 364 คน โดยเกิดการพัฒนา “ช่างชุมชน” เป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

7. การป้องกันและต่อต้านการทุจริตโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชน

เครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรชุมชนขับเคลื่อนภารกิจ “การสร้างสังคมสุจริต และต่อต้านการทุจริต” โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานใน 8 ขั้นตอน จากการทำเนียบงาน ก่อให้เกิดพื้นที่บูรณาการป้องกันและต่อต้านการทุจริต 343 ตำบล ใน 33 จังหวัด โดยขยายผลพื้นที่ตำบลใหม่ 216 ตำบล และยกระดับพื้นที่ตำบลเดิมดำเนินการ ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมาใน 127 ตำบล ครอบคลุม 33 จังหวัดใน 5 ภาค เกิดกลไกคณะทำงานเครือข่ายระดับตำบล 343 ตำบล/เมือง ในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการป้องกันและต่อต้านการทุจริตในพื้นที่ มีการพัฒนาและจัดการ องค์ความรู้ และเกิดนวัตกรรมทางสังคมในระดับพื้นที่หลากหลายรูปแบบ

8. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท

เป็นการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทให้มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพัฒนาท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการแก้ไขปัญหา พื้นฟูและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยตำบล/เมือง มีระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส **เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท 723 ตำบล/เมืองใน 77 จังหวัด** เกิดระบบช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกในชุมชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต เกิดรูปธรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการและบริบทของพื้นที่ โดยชุมชนมีแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต และรูปธรรมการช่วยเหลือทางสังคมในการดูแลสมาชิกและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

9. การพัฒนาระบบบริหารจัดการและคุณภาพองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อและพื้นฟูแก้ปัญหาสินเชื่อผิดนัด โดยสนับสนุนกลไกการบริหารและพัฒนาระบบสินเชื่อ สอบทาน และพัฒนาองค์กรผู้ใช้สินเชื่อระดับพื้นที่ เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อ และพื้นฟู โดยดำเนินการพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารจัดการขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์และกรมส่งเสริมสหกรณ์ในการอบรมบัญชีให้กับกลุ่ม/สหกรณ์ มีผู้เข้ารับการอบรม 243 คน จาก 141 องค์กร ระดับคุณภาพขององค์กรผู้ใช้สินเชื่อสามารถจัดระดับความเข้มแข็งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ A มีความเข้มแข็งดีมาก ระดับ B มีความเข้มแข็งปานกลาง และระดับ C มีความเข้มแข็งพอใช้/ต้องปรับปรุง จากการประเมินคุณภาพ องค์กรผู้ใช้สินเชื่อ จำนวน 445 องค์กร ซึ่งมีคุณภาพระดับ A และ B รวม 309 องค์กร หรือร้อยละ 69.44

ผลการดำเนินงานสินเชื่อสะสม **ตั้งแต่เริ่มดำเนินงานถึงสิ้นปีงบประมาณ 2566 พ.ช. ให้สินเชื่อองค์กรชุมชนแล้ว 11,617.63 ล้านบาท 1,007 องค์กร มีผู้รับผลประโยชน์ 409,198 ครั้วเรือน ใน 6,424 ชุมชน ในปี 2566 มีการสนับสนุนสินเชื่อแก่องค์กรชุมชน รวม 216 องค์กร วงเงิน 362.75 ล้านบาท โดยมีผู้รับประโยชน์ 45 ชุมชน รวม 1,081 ครั้วเรือน**

10. การพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบท : บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ดำเนินการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทภายใต้ **แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579)** ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2560 โดยสถาบันรับผิดชอบกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อย 1.053 ล้านครัวเรือน มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยภายในปี 2579

1 บ้านมั่นคง : บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน

การพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัด/ชุมชนบุกรุก โดยมีเป้าหมายแก้ปัญหาความไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย เพื่อสร้างชุมชนที่มั่นคงตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2546 นอกจากสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้กับผู้มีรายได้น้อยแล้ว ยังเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัยในชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงการจัดการระบบดูแลเพื่อรักษาดีและบ้านให้มั่นคงยั่งยืน พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานของชุมชนให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายและขับเคลื่อนการทำงานระดับภาคและส่วนกลาง อาทิ การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย และการพัฒนาเมืองในทุกมิติ รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เช่น การอบรมและพัฒนาช่างชุมชน เป็นต้น

ผลการดำเนินงานสะสม นับตั้งแต่ปี 2546 – ปัจจุบัน (ณ 30 ก.ย. 2566) เกิดการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย **“โครงการบ้านมั่นคง”** รวม 132,557 ครั้วเรือน ใน 1,156 ชุมชน 75 จังหวัด ประกอบด้วย บ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 110,309 ครั้วเรือน 1,156 ชุมชน และพื้นที่ชนบท 22,248 ครั้วเรือน 481 ชุมชน ในปี 2566 เกิดการสนับสนุนการพัฒนาระบบสาธารณสุขและพัฒนาที่อยู่อาศัย จำนวน 4,143 ครั้วเรือน 146 ชุมชน ใน 14 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 110.48 ของเป้าหมาย โดยดำเนินการบ้านมั่นคงในพื้นที่เมือง 1,362 ครั้วเรือน และพื้นที่ชนบท 2,781 ครั้วเรือน วงเงินงบประมาณอุดหนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัยรวม 349.22 ล้านบาท

2 บ้านพอเพียง : ช่อมสร้างบ้านคนจน

เริ่มดำเนินการในปี 2560 เป็นการสนับสนุนการซ่อมสร้างบ้านผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อยในชนบท ซึ่งมีที่อยู่อาศัยและที่ดินแล้ว แต่สภาพบ้านทรุดโทรม กระบวนการทำงานจะเริ่มด้วยการสำรวจผู้เดือดร้อนทั้งตำบล แล้วจัดเวทีประชาคมจัดลำดับการสนับสนุน ปี 2566 เกิดการปรับปรุง ช่อมแซม และก่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้ด้อยโอกาส 25,655 ครัวเรือน 2,248 ตำบลใน 77 จังหวัด และมีผลการดำเนินงานสะสมนับตั้งแต่ปี 2560 – 2566 รวม 129,434 ครัวเรือน ใน 77 จังหวัด ส่งผลให้ครัวเรือนยากจนที่มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัยในชุมชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยที่ดีขึ้น ภายใต้แนวคิด **“สร้างบ้าน สร้างสุข สร้างความมั่นคง”** และก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกับภาคีพัฒนาในการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร เพื่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยอย่างบูรณาการร่วมกัน

3 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง

เป็นการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลในการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยราคาถูกแล้วค่าครองและทางระบายน้ำ จากการสนับสนุนโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ก่อให้เกิดระบบจัดการร่วมในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ และเกิดการแก้ไขปัญหาการรुक้าของชุมชนริมคลองและพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระบบสาธารณสุขโรค สาธารณูปการและสิ่งแวดล้อมที่ดีสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความสามารถในการใช้จ่ายของคนในชุมชน อยู่อย่างมีสิทธิ และศักดิ์ศรี เน้นหลักการสำคัญคือ **“การจัดการร่วมกันของชุมชนในรูปแบบของกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์”**

- การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว สามารถดำเนินการในพื้นที่ 35 ชุมชน 2,553 ครัวเรือน จำแนกเป็น ก่อสร้างบ้านแล้วเสร็จ 3,331 ครัวเรือน อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 67 ครัวเรือน และพื้นที่พร้อมก่อสร้างบ้าน 155 ครัวเรือน
- การพัฒนาที่อยู่อาศัยในพื้นที่คลองเปรมประชากร โดยอนุมัติโครงการและ งบประมาณสนับสนุนนับตั้งแต่ปี 2562 – 2566 รวม 4,068 ครัวเรือน ใน 33 ชุมชน ซึ่งมีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ 17 ชุมชน 1,503 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 23.54 ของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ประกอบด้วย บ้านที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 1,034 ครัวเรือน

4 การพัฒนาที่อยู่อาศัยชั่วคราว กรณีภัยพิบัติ ไฟไหม้ ไล่อื้อ

ชุมชนที่ประสบภัยไฟไหม้ ไล่อื้อและน้ำท่วม 556 ครัวเรือนใน 20 จังหวัด มีที่อยู่อาศัยชั่วคราว โดยเป็นชุมชนที่ถูกไล่อื้อ 200 ครัวเรือน ประสบภัยพิบัติ 219 ครัวเรือน และเหตุอัคคีภัย 137 ครัวเรือน ส่งผลให้กลุ่มคนด้อยโอกาสและเป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนได้รับการดูแล มีที่อยู่อาศัยรองรับเฉพาะหน้าและได้รับโอกาสในการพัฒนา เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยที่มั่นคงต่อไป

การศึกษามูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ

เป็นการศึกษาในพื้นที่ที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ 11 ชุมชน 7 จังหวัด 815 ครัวเรือน **เกิดมูลค่าที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สร้างบ้านแล้วเสร็จ** โดยเปรียบเทียบจากการสนับสนุนสินเชื่อโครงการบ้านมั่นคงของ พอช. และเงินสมทบจากชุมชน งบประมาณรวม 206,134,076 บาท กับมูลค่าที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่อยู่อาศัยในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างและที่ดินของชุมชนมีมูลค่ารวม 569,045,700 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่า **มูลค่าที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น 362,911,624 บาท คิดเป็นร้อยละ 176.06** เป็นการ **ใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยและพัฒนาศักยภาพคน”** ผลจากการศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป้าหมาย 11 ชุมชน พบว่า (1) ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัย (2) สมาชิกโครงการบ้านมั่นคงเกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างทุนหมุนเวียนในชุมชน (3) สมาชิกในชุมชนเกิดทักษะและศักยภาพในงานพัฒนาเพิ่มขึ้น (4) เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคีต่างๆ ในการสนับสนุนการพัฒนาที่อยู่อาศัย โดยสถาบันฯ เป็นกลไกกลางเชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงานในระดับพื้นที่

11. การประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีพัฒนา

เป็นการฝึกพลังและจัดความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ขบวนการองค์กรชุมชน และภาคีพัฒนาในการหนุนเสริมการ จัดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ พัฒนาชุมชนท้องถิ่นและผลักดันเชิงนโยบายสาธารณะ โดยมีรูปแบบความร่วมมือในลักษณะต่างๆ ทั้งในระดับพื้นที่และนโยบาย เกิดการประสานความร่วมมือและบูรณาการการทำงานร่วมกับ 65 หน่วยงาน ประกอบด้วย ระดับนโยบาย 19 หน่วยงาน และระดับพื้นที่ 49 หน่วยงาน

การพัฒนาระบบงานสำคัญ และการประเมินผลงานในปี 2566

เป็นการส่งเสริมและพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ของ พอช. ในการหนุนเสริมชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการ พัฒนาการให้เกิดความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

1. การยกระดับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น : มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น (1) พัฒนาและส่งเสริมการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการปฏิบัติงาน มีการอบรมกองเลขาขบวนการองค์กรชุมชน จำนวน 150 คน 77 จังหวัด ในการใช้ระบบสารสนเทศ เพื่อให้สามารถใช้ระบบสารสนเทศของสถาบัน ในการทำงานและบริหารโครงการ ของชุมชนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้โปรแกรมระบบบูรณาการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (Codi Area Interop) บันทึก ข้อมูลการเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน และข้อมูลการจ่ายสวัสดิการเพื่อให้ข้อมูลในระบบสารสนเทศของสถาบันให้เป็นปัจจุบัน สามารถนำข้อมูล ไปประกอบการวางแผนพัฒนา และสื่อสารได้อย่างถูกต้อง การใช้โปรแกรมบริหารจัดการโครงการ (CODI Project Management System) ในการเสนอโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุนการทำงานพัฒนาจากสถาบัน และการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด (2) ยกระดับ ตำบลเข้มแข็งด้วยการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) การประยุกต์ใช้นวัตกรรมเกษตรอัจฉริยะระบบ IOT 10 ตำบล เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมชุมชนในการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (depa) และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) (2) การพัฒนาระบบข้อมูลแผนที่ชุมชน (COPIN) โดยการประสานงานกับทีมผู้เชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้งาน ระบบข้อมูล Urban Risk Map จาก Massachusetts Institute of Technology (MIT) พัฒนาระบบข้อมูลแผนที่ชุมชน (COPIN) เพื่อเป็น เครื่องมือจัดเก็บข้อมูลที่ชุมชนสามารถป้อนได้ด้วยตนเอง (3) การสนับสนุนพัฒนาและขยายผลการใช้งานแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น แพลตฟอร์ม Konthai.com ของบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมเกษตรกรรมน้ำปากพอง จำกัด , แพลตฟอร์มรับซื้อของเก่า ยูนิ (UNII) โดยดำเนินการร่วมกับขบวนการองค์กรชุมชน ตำบลสะเม็ดใต้ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา , เว็บไซต์ตลาดนัดองค์กรชุมชนออนไลน์ (ตลาดนัดองค์กรชุมชน.com) เพื่อเป็นช่องทาง การขายสินค้าออนไลน์ให้แก่ขบวนการองค์กรชุมชน , การใช้งานแพลตฟอร์มภาครัฐเพื่อรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Government Platform for PDPA Compliance : GPPC) ของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.) (4) การพัฒนาระบบฐาน ข้อมูลสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (open data)

2. การพัฒนานวัตกรรมและองค์ความรู้สื่อสารสู่สาธารณะ : (1) ถอดองค์ความรู้การพัฒนาตำบลเข้มแข็ง ประจำปี 2566 จำนวน 20 พื้นที่/ตำบล ประกอบด้วย พื้นที่ประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี 10 ตำบล และ พื้นที่ตำบลเข้มแข็งมิติคนมีคุณภาพ 10 ตำบล ร่วมกับสำนักงานภาค ขบวนการองค์กรชุมชน และวิทยาลัยพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ของการขับเคลื่อนงานพัฒนาที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ และเกิดต้นแบบในการนำไปขยายผลการพัฒนาต่อไปในอนาคต (2) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา นวัตกรรม ชุมชนของขบวนการองค์กรชุมชน โดยการเชื่อมโยงกับภาคีหน่วยงานและภาคีวิชาการเข้าร่วม ยกย่องระดับ และต่อยอดนวัตกรรมชุมชน และผลักดันขบวนการองค์กรชุมชนให้สามารถออกแบบและสร้างนวัตกรรม ชุมชนในบริบทพื้นที่ของตนเอง ร่วมกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ NIA : ดำเนินการโครงการ “Social Innovation Village Idea Hacks 2023” เพิ่มช่องทางในการแสวงหาหน่วยงาน และทรัพยากรสนับสนุนชุมชน โดยการส่งเสริมการศักยภาพของแกนนำชุมชนและผู้ปฏิบัติงาน พอช. ค้นหาไอเดียในการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยนวัตกรรมทางสังคม และนวัตกรรมกระบวนการ ตลอดจนสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างชุมชน มีชุมชนที่เสนอโครงการและผ่านการคัดเลือก จำนวน 55 ทีม 276 ชุมชน รวม 189 คน

3. การพัฒนาระบบสื่อสาร/ประชาสัมพันธ์ : มีการสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ไม่ว่าจะ เป็นสื่อ On Air/ Online/ On Ground โดยมี การสื่อสารบูรณาการและพัฒนาและภารกิจสำคัญ ขององค์กร ผ่านช่องทางหรือรูปแบบต่างๆ ตลอดจน “การพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารชุมชน” มีเป้าหมายเพื่อพัฒนา ผู้แทนขบวนองค์กรชุมชน คนรุ่นใหม่ ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ที่สนใจทั่วไป ที่มีความสนใจพัฒนาศักยภาพ ผ่าน หลักสูตรต่างๆ เช่น หลักสูตร สร้างแรงบันดาลใจ “เรื่องเล่าจากชุมชน” และ “สร้าง Contents ให้โดน ให้สร้างสรรค์” , หลักสูตร “การเล่าให้เป็นเรื่อง : การเล่าเรื่องผ่านศิลป์” ฯลฯ มีผู้เข้าร่วม จำนวน 823 คน แบ่งเป็น (1) บุคลากร พอช. 56 คน และ (2) ขบวน องค์กรชุมชน/นักศึกษา/ผู้สนใจ/สาธารณะชน 767 คน

4. ระบบบริหารจัดการและการกำกับติดตาม

4.1 ระบบตรวจสอบภายใน : วัตถุประสงค์การตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจในความครบถ้วน ถูกต้อง เพียงพอ และเชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน สอบทาน ความเพียงพอเหมาะสมของระบบการควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุ้มค่า เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการตรวจสอบภายในตามแผนงานการตรวจสอบ ประจำปี 2566 ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบการเงิน การตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ การตรวจสอบสินเชื่ การตรวจสอบการสนับสนุนการบริหารงบประมาณ สนับสนุนของสำนักงานภาค การตรวจสอบระบบงานบุคลากร การสอบทานการประเมินระบบควบคุมภายใน (CSA) ของหน่วยงาน การสอบทานรายงาน การเงิน จากการตรวจสอบภายในพบว่า โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบที่กำหนด และมีบางส่วนที่จะต้อง ดำเนินการในการจัดทำสนับสนุนให้ความรู้ คำแนะนำเรื่องระบบการบริหารจัดการที่ดี การวางระบบการติดตามและการรายงานผลการดำเนินงาน

4.2 ระบบการริ่การความเสี่ยง : มีแผนบริหารความเสี่ยง 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) และด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ใน 4 ประเด็น คือ (1) การดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการบ้านมั่นคง (2) การดำเนินงานพัฒนาที่อยู่อาศัยโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชน ริมคลอง (3) การพัฒนาศักยภาพกองทุนสวัสดิการชุมชน (4) การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการองค์กรผู้ใช้สินเชื่อ

4.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ : โดยคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พบว่า ในปี 2566 ความพึงพอใจของผู้รับบริการ จำนวน 664 คน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถาบัน ในภาพรวมระดับมากที่สุด ค่าคะแนนร้อยละ 87.40

4.4 การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส : ในการดำเนินงานของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีคะแนนรวม 93.82 คะแนน ระดับผ่าน

ทั้งนี้ในปี 2566 จากการประเมินผลการปฏิบัติขององค์การมหาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นการดำเนินงานใน 4 องค์ประกอบ 10 ตัวชี้วัด โดยสรุปผลประเมินภาพรวมองค์กรอยู่ในระดับดีมาก ค่าคะแนน 99.50 คะแนน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ได้รับรางวัลเลิศรัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สาขา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประเภทร่วมมือแก๊จน (Collaboration towards Poverty Eradication) “การแก๊ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยเมืองชุมแพ บ้านที่มากกว่าคำว่าบ้าน ที่ชุมชนร่วมสร้าง”

5. การบริหารและพัฒนาบุคลากร : มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล โดยมีแผนบริหารทรัพยากรบุคคลของสถาบัน 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570) และแผนปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อเป็นเครื่องมือในการออกแบบระบบการบริหาร ทรัพยากรบุคคลของสถาบัน ครอบคลุมทั้งด้านบริหารงานบุคคล และด้านการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร มีการนำระบบ IT Digital มาปรับใช้ ในระบบงานบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อตอบสนองนโยบายภาครัฐที่มุ่งสู่การเป็น หน่วยงานรัฐ 4.0 เช่น ระบบสารสนเทศการ บริหารทรัพยากรบุคคล (HRIS) และการพัฒนาบุคลากรตามตำแหน่งงาน ตามสมรรถนะและทักษะ ของผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานใหม่ และส่งเสริมการทำกิจกรรมประกาศ เจตนารมณ์ต่อต้านการทุจริต ภายใต้แนวคิด “พอช.โปร่งใส ร่วมใจต่อต้านการทุจริต” รวมถึงกิจกรรมภายใต้โครงการ กิจกรรมจิตอาสา “เราทำความดี ด้วยหัวใจ” ฯลฯ

6. ระบบการเงิน : มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโปรแกรมระบบบริหารการเงิน พอช. (Codi E-Finance) รองรับการปฏิบัติงานด้านการเงิน ตั้งแต่การขออนุมัติ การอนุมัติ การรับเงิน โดยใช้การลงนามลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานและการทำงานด้านการเงินของสถาบัน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน สำหรับระบบการสนับสนุนหน่วยงานภายนอก มีการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเงินและการเบิกจ่าย แบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้บริการทางการเงินของธนาคารกรุงไทย จำกัด (ระบบ KTB Corporate Online) และธนาคารออมสิน (ระบบ GSB Corporate Internet Banking) ในการจ่ายเงินให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินทั้งภายในและภายนอก ทำให้ผู้รับเงินได้รับความสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องเดินทางไปทำธุรกรรมทาง การเงินที่ธนาคาร ลดความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมเนื่องจากการถือเงินสด ทั้งนี้ผู้รับเงินจะได้รับ SMS แจ้งให้ทราบว่ามีเงินเข้าบัญชีและสามารถตรวจสอบ ได้ทันทีที่มีการโอนเงิน

ติดต่อเรา

พอช - CODI

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
 โทรศัพท์ 0-2378-8300 โทรสาร 0-2378-8376
Website : <http://www.codi.or.th> **FB :** สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน-CODI